

Leercoalitie small wins

Deel 1: het opladen van een nieuwe small win

Bram Goessens, Alletta Spreeuw, Ilse Kunst
Samenwerkplaats Sluitende Aanpak
Gelderland-Zuid

Inhoudsopgave

Inleiding	2
• <u>Leercoalitie Small Wins</u>	<u>2</u>
• <u>Het gedachtegoed van Small Wins</u>	<u>2</u>
• <u>Werkboekje opladen nieuwe Small Win</u>	<u>3</u>
• <u>Deelnemers bij Small Win</u>	<u>3</u>
• <u>Afkortingen</u>	<u>4</u>
 Basisstappen opladen Small Wins	 4
• <u>Opladen Small Win</u>	<u>4</u>
• <u>Uitgangspunten in de gehele oplaadfase</u>	<u>5</u>
 Stap 1: kansen zien in de praktijk	 5
Stap 2: Lichte check-in	7
Stap 3: Opbouwen van lerende praktijk	8
Stap 4: Aandacht voor het borgen	10
 <u>Bijlage 1: fases van een Small Win</u>	 <u>12</u>
<u>Bijlage 2: Quickscan</u>	<u>15</u>
<u>Bijlage 3: de keuzeteool richting ervaring</u>	<u>16</u>
<u>Bijlage 4: Model complexiteit</u>	<u>17</u>

Inleiding

Leercoalitie Small Wins

In het leerprogramma van de Samenwerkplaats Sluitende Aanpak is de leercoalitie Small Wins een onderdeel.

In de leercoalitie Small Wins stellen we kleine lopende of nieuwe leeropgaven centraal voor complexe vraagstukken in de praktijk. Daarmee creëren we kleine diepgaande veranderingen: Small Wins!

Ieder jaar kiezen we 2 à 3 Small Wins. Deze hebben een relatie met het versterken van de 3 hoofdthema's die centraal staan in de Samenwerkplaats Sluitende Aanpak:

- Netwerkszorg
- Eigen Regie
- Sociale Kwaliteit

We doen dit om uiteindelijk de kwaliteit van leven van inwoners/cliënten te verbeteren en regie van de inwoners te versterken. En we dragen bij aan de grotere beweging van netwerksamenwerking van de GGZ in de wijk.

Het gedachtegoed van Small Wins

Bij een Small Win zetten we in op kleine betekenisvolle stapjes met tastbare resultaten. Een (betekenisvolle) verbeterstap kan op een proces zijn, of op inhoud of in de samenwerking, etc. We zoeken daarvoor naar de 'plek der moeite':

De stap is klein maar wel een stap die je niet zomaar zou zetten. Het moet iets zijn waar het bij wringt. Om op die plek te gaan leren vraagt de bereidheid om vanzelfsprekendheden, (eigen) principes of routines bespreekbaar te maken. Door deze stap een extra impuls te geven, kan het veranderingen in de praktijk versnellen, energizeren of verrijken.

In de keuze van de casus is het belangrijk dat deze exemplarisch is voor het totale systeem; om daarna te ontdekken hoe een Small Win het systeem kan veranderen. Het gedachtegoed van Small Wins helpt binnen een grotere transformatie niet verlamd te raken (Termeer, C. J. A. M., & Metze, T. A. P., 2019).

Werkboekje Opladen nieuwe Small Win

Het is niet eenvoudig om tot de keuze van een kansrijke Small Win te komen. Dit werkboekje helpt bij het kiezen en opladen van een nieuwe Small Win. En het geeft houvast bij de stappen om een lerende praktijk op het vraagstuk op te bouwen.

Voor wie bedoeld?

Dit boekje is in eerste instantie geschreven voor deelnemers in het leerprogramma van de Sluitende Aanpak. We willen er lerende weg een gezamenlijke werkwijze in de leercoalitie mee ontwikkelen.

Door de methodiek te beschrijven is het ook overdraagbaar naar anderen die bezig zijn met leren en verbeteren in hun praktijk; of aan mensen die belangstelling hebben voor deze leermethode.

Deelnemers bij een Small Win

In de Samenwerkplaats werken we in een leercoalitie met een aantal vaste rollen: De rol van **leermakelaar** en de rol van **netwerkbegeleider**.

Beiden zijn procesbegeleider van het leren en veranderen in de Small Win. De leermakelaar brengt didactische expertise en theoretische modellen in tijdens het reflexieve proces. En de netwerkbegeleider helpt het netwerk vooral vormen en ontwikkelen.

Iedere Small Win heeft ook een **opgavetrekker**. Deze is in het lerende traject sparringpartner voor de leermakelaar en netwerkbegeleider. En aanspreekpunt voor praktische afstemming.

Deelnemers van de small win komen uit het werkveld, de lerende praktijk. Wie dit zijn hangt nauw samen met het leerthema of de ingebrachte casus.

Zowel deelnemers in het netwerk Sluitende Aanpak als daarbuiten kunnen inbrengen of meedoen in de leercoalitie zolang er verbinding is met (één van) de drie hoofdthema's van de Samenwerkplaats.

Afkortingen

SW: Small Win

LM: Leermakelaar

NB: Netwerkbegeleider

Basisstappen opladen Small Wins

Opladen Small win

Een Small Win doorloopt meerdere fasen:

- 0. De Oplaadfase
- 1. De Definitiefase
- 2. De Actiefase
- 3. De fase van reflectie en borging

Zie bijlage 1 voor een korte beschrijving van al deze vier fasen.

Dit werkboekje beschrijft de oplaadfase. Deze fase helpt om te beslissen of een leerthema een small win kan worden. In de afbeelding hiernaast staan de basisstappen die we doorlopen bij een signaal uit de praktijk van een potentiële Small Win.

Uitgangspunten in de gehele oplaadfase

- Het opladen van nieuwe Small Wins is een doorlopend en kort cyclisch proces, dat het gehele jaar kan beginnen.
- We pakken het momentum als in de praktijk een vraagstuk zichtbaar is.
- We houden het tempo van reageren hoog en komen zo snel mogelijk tot een beslissing of het vraagstuk de potentie heeft van een Small Win.
- Heeft een inbrenger zowel een Small Win thema als een 'dragende praktijk' dan heeft die voorrang als er meerdere Small Wins aangedragen worden.
- We benutten zoveel mogelijk de gebruikelijke overlegvormen/team- of casus overleggen om daar de lerende praktijk op te bouwen
- We gaan uit van minimaal papierwerk in het oplaadproces.
- De opbouw van de gehele aanpak beschrijven we globaal in het SW-planblad, zie bijlage 1.

Stap 1: Kansen zien in de praktijk

Bij een signaal over een leerthema of vraagstuk in het werkveld zorgen we voor een snelle reactie uit de leercoalitie. Dit biedt de inbrenger inzicht in wat de kansen zijn voor een Small Win. Of geeft inzicht in wat hem nog te doen staat om hier beter zicht op te krijgen.

Uitgangspunten bij deze stap

- Al in dit 1ste contact geven we globale informatie over de werkmethode en het gedachtegoed van Small Wins aan de inbrenger. Zo maken we samen de 1ste afweging of de methodiek aansluit bij de wensen, mogelijkheden of kansen die de inbrenger ziet.
- Bij twijfel van de inbrenger ondersteunen de leermakelaar of netwerkbegeleider bij de beoordeling van een dergelijke kans. Ze helpen verhelderen 'wat – met wie – waar'.

Een Small Win start vanuit de casus; dit kan zijn 'de plek der moeite' of 'de plek van een doorlopen succes'. Het is belangrijk om echt het momentum te pakken; we noemen dat 'The window of opportunity'. De focus ligt niet op de complexiteit van het organisatie- of netwerkvraagstuk. We starten in de praktijk en pakken de complexiteit daar samen op.

Hoe werken we?

- Iedere veldpartner kan een vraagstuk inbrengen. Hij zet beknopt de casus of het thema op papier (maximaal 2 alinea's).
- Iedere deelnemer in het kernteam is in staat om een potentiële SW te herkennen. En kan een gerichte uitnodiging doen naar de veldpartner om het vraagstuk in te brengen.
- De leermakelaar of netwerkbegeleider kan aansluiten bij een bestaande leersetting van een team of organisatie als het wenselijk is mee te denken.
- Inbrengen kan via de website van Sluitende Aanpak. Graag met vermelding van naam en contactgegevens

Stap 2: Lichte check-in

Als onderdeel van stap 1, of direct volgend op stap 1, vindt er een lichte check-in plaats. Doel is om te verkennen wat er speelt in het vraagstuk. En om de inhoud te toetsen aan de hand van een paar zogenaamde check-in vragen. We kijken ook naar de relatie van het vraagstuk met de grotere opgaven in de Sluitende Aanpak.

Check-in vragen zijn:

- Wat zou deze Small Win betekenen voor de praktijk?
- Hoe wordt de doelgroep of de zorg er beter van?
- Worden we er blij van als we dit gaan doen?
- Is er de bereidheid in de praktijk om diepgaand te veranderen/aanpassingen te doen?
- Lijkt het vraagstuk/de casus exemplarisch voor hoe het kan wringen in de praktijk?
- Welke relatie heeft de Small Win met onze hoofdthema's; netwerkzorg, eigen regie en sociale kwaliteit?
- Welke kennis of materialen zijn er al over het thema o.b.v. eerdere inzet, onderzoek, evaluatie of activiteiten (bijv. op andere plekken of een leercoalitie)?
- Bij welke (gebruikelijke) overlegsetting kunnen we aansluiten als we aan de slag willen gaan?

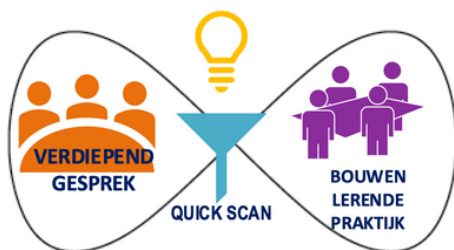
Wat is het niet? Een Small Win gaat niet om laaghangend fruit van gemakkelijk te scoren resultaten binnen de bestaande kaders.

Hoe werken we?

- De check-in vragen kunnen vooraf worden gedeeld met de inbrenger. Een online-afspraak volgt om de vragen door te nemen.
- De leermakelaar of netwerkbegeleider maken aantekeningen van het gesprek. Deze delen ze na afloop met de inbrenger.
- De inbrenger kan n.a.v. de check-in met zijn achterban overleggen of ze door willen met stap 3. Binnen een afgesproken tijd koppelt de inbrenger dit terug aan de leermakelaar of de netwerkbegeleider.
- Bij wederkerig draagvlak wordt een nieuwe afspraak gemaakt voor stap 3. Is dat draagvlak er niet, dan wordt dat expliciet besproken. Een uitkomst kan dan zijn niet verder te gaan.
- De inbrenger met (minimaal één) andere netwerkpartners, die onderdeel kunnen worden van de lerende praktijk, worden uitgenodigd voor stap 3.

Stap 3: opbouwen van lerende praktijk

Bij deze stap werken deelnemers aan het opbouwen van 'een lerende praktijk'. Het gaat om deelnemers die de wens hebben om met elkaar te leren en een leergroep te vormen. Ieder committeert zich opnieuw om verder te gaan op een manier waarbij anderen ook kunnen invoegen; een begin van informeel – individueel – leren ontstaat.

Het netwerk van de casus opbouwen: Zoeken naar de plek der moeite met de juiste deelnemers is belangrijk om de lerende stap (small win) betekenisvol te laten zijn. Dus het is van belang de juiste mensen al direct aan tafel te krijgen! De impact van verhalen is sterker als ook ervaringskennis een stem krijgt in dit gesprek.

De stap die deelnemers kiezen moet klein genoeg zijn zodat het niet tot uitstel leidt. En groot genoeg om de praktijk in beweging te brengen. Een bestaande praktijk (straks) anders gaan doen, vraagt om een proces van sensemaking; deelnemers creëren samen nieuwe gedragspatronen waar zij zin aan geven.

Pas op om dit gesprek te vaak opnieuw te beginnen. Een nieuw perspectief aan tafel verplicht immers om iedereen opnieuw te committeren. Daardoor kan een herijking van de check-in-stap ook opnieuw nodig zijn.

Uitgangspunten bij deze stap

- We borgen meerstemmigheid aan tafel om naar het vraagstuk te kijken: Wie zijn de juiste mensen aan tafel? Is naast de binnenkring ook een buitenkring nodig? Dit laatste helpt faseren bij het creëren van breder eigenaarschap. Maar ook om betrokkenheid te houden van mensen die belang hebben bij de ontwikkeling maar minder tijd om actief mee te doen.
- Instrumenten die we bij stap 3 kunnen gebruiken zijn; de QuickScan en het Model van complexiteit (Boek plezier-beleven-aan-taaie-vraagstukken, Hans Vermaak/hfst.4), de keuzetool Richting Ervaring (© Laura Liebrecht).

Hoe werken we?

- Vooraf wordt het verslag van het check-in-gesprek gedeeld en een gespreksagenda.
- Er wordt verslag v/h gesprek gemaakt met een reflectie en ordening van de opbrengst.
- Soms is het nodig deze stap 3 te herhalen: (1) om op basis van de inzichten daar nog anderen bij uit te nodigen of (2) om de 'leer bereidheid' van de groep opnieuw te bekrachtigen.

Stap 4: Aandacht voor het borgen

Als onderdeel van stap 3, of direct volgend op stap 3, wordt een besluit genomen om wel of niet door te gaan. Er is een leergroep van mensen dat samen kansen ziet om het in de praktijk (casus) anders te doen. Doel van dit moment is om de gezamenlijke vragen te markeren en het commitment op de gezamenlijke inzet te geven.

Met dit collectieve besluit start de definitiefase. Er is energie in de opgave en er ontstaat een gedeeld zicht op wat de betekenisvolle stap gaat zijn. De definitiefase kan beginnen.

Uitgangspunten bij deze stap

- Niet het beslissen alleen is essentieel bij deze stap maar ook het kiezen van de vragen die ertoe doen:
- Kunnen we definitief vaststellen dat het vraagstuk/de casus exemplarisch is voor hoe het kan wringen in de praktijk?
- Wat is een wezenlijke stap waarmee je de kwaliteit van leven van iemand kunt verbeteren of de regie bij de cliënt helpt versterken?
- Waar gaan we betekenisvol mee oefenen, waarover willen en kunnen we leren met elkaar?

Borging in de lijn van de vrije ruimte: het is goed te bedenken of het nodig om ook in de lijn te borgen dat deelnemers de vrije ruimte krijgen om in casusbijeenkomst en met de small win aan de slag te gaan. En zijn verwachtingen duidelijk over wat dit vraagt: Verdiepen – uitproberen – terugkomen – reflectie- nog een keer uitproberen. De betekenisvolle stap wordt expliciet gemaakt op zo’n manier dat herkenbaar is voor iedereen wat het ‘anders doen’ inhoudt. Wij deden het zo en nieuwe situaties gaan we het ‘zo doen en oefenen’.

Hoe werken we?

- Het SW-planblad 1 of 2 wordt door de LM en NB ingevuld en met iedereen gedeeld.
- Rollenverdeling opgavetrekker, leermakelaar en netwerkbegeleider is goed afgestemd
- Een frequentie van werksessies is afgesproken.
- Ook de plek waar het leren plaatsvindt wordt afgesproken: waar mogelijk wordt aangesloten op de bestaande overlegvormen. Dit zowel om praktische redenen maar ook om continuïteit te houden in het leerproces van de groep.

Een small win doorloopt meerdere fasen:

0 - de oplaadfase

Wat is het signaal dat vraagt om aan handelingsgerichte aanpak? Is het momentum daar om met casusdeelnemers een lerende praktijk op te bouwen? Zijn casusdeelnemers bereid en eigenaar om op hun eigen routines te reflecteren, ervan te leren en deze aan te passen?

1 - de definitiefase

Wat is de betekenisvolle (leer)stap vanuit een meervoudig perspectief? De betekenisvolle stap wordt expliciet gemaakt op zo'n manier dat die herkenbaar is voor iedereen wat het 'anders doen' inhoudt. Waar betekent dit ook een ander handelen (buiten de routine) d.w.z.: 'Wij deden het zo en in nieuwe situaties gaan we het zo doen en oefenen'. Hoe evalueren we het effect van dit nieuwe handelen, betreft het een Small Win? Hoe borgen we de bereikte ontwikkeling en resultaten van het nieuwe handelen?

2 - de actiefase

Wat zijn keuzes hoe we dit optillen vanuit het casusleren naar collectief leren? In welke vergelijkbare maar andere situaties is deze Small Win nog meer een uitkomst? (verbreden) Waar zien we nog meer van dit type casuïstieken/maatschappelijke vragen en hoe introduceren we hier het leren rondom deze Small Win? (verspreiden) Wat zouden we rondom het geleerde nog beter willen begrijpen of in de vingers krijgen en hoe kunnen we dit doen? (verdiepen).

3 - de fase van reflectie en borging

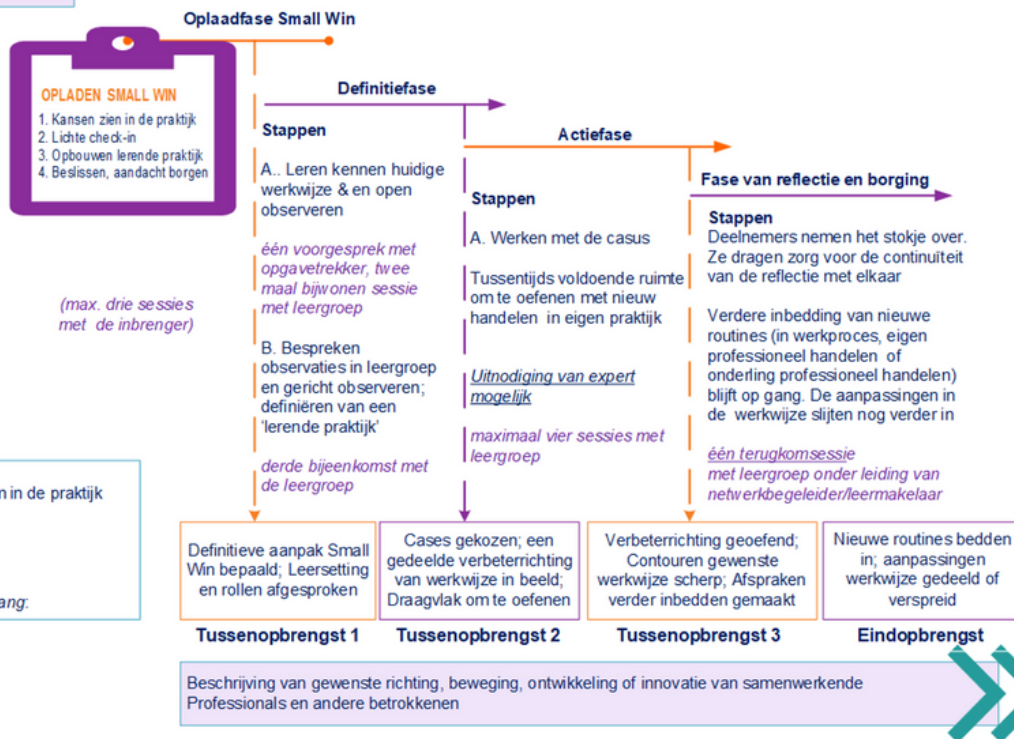
Deze fase loopt bij voorkeur gelijk op met fases 1 en 2. Het is dus goed te bedenken of het nodig is om parallel ook in de lijn te borgen dat casusdeelnemers de vrije ruimte krijgen om met de small win aan de slag te gaan. Zijn de verwachtingen duidelijk over wat dit vraagt: Verdiepen – uitproberen – terugkomen – reflectie- nog een keer uitproberen. Welke afspraken zijn nodig om tactisch en ook bestuurlijk te borgen dan positieve resultaten behouden blijven in het nieuwe normaal?

Start / aanleiding /
(bestuurlijk) mandaat

SMALL WIN – PLANBLAD 1 –

Voor een SW in een bestaande 'overlegsetting'

Bijv. een teamoverleg - een MDO – Netwerktafel - Casusoverleg

Deelnemers:
Veldpartners werkzaam in de praktijk

Begeleidingsgroep:
Opgavetrekker:
Netwerkbegeleider:
Leermakelaar:
Sparringpartner voortgang:

Start / aanleiding /
(bestuurlijk) mandaat

SMALL WIN – PLANBLAD 2 –

Voor een SW in een nieuw op te bouwen leersetting

Opladefase Small Win

OPLADEN SMALL WIN

1. Kansen zien in de praktijk
2. Lichte check-in
3. Opbouwen lerende praktijk
4. Beslissen, aandacht borgen

(max. drie sessies
met de inbrenger)

Deelnemers:
Veldpartners werkzaam in de praktijk

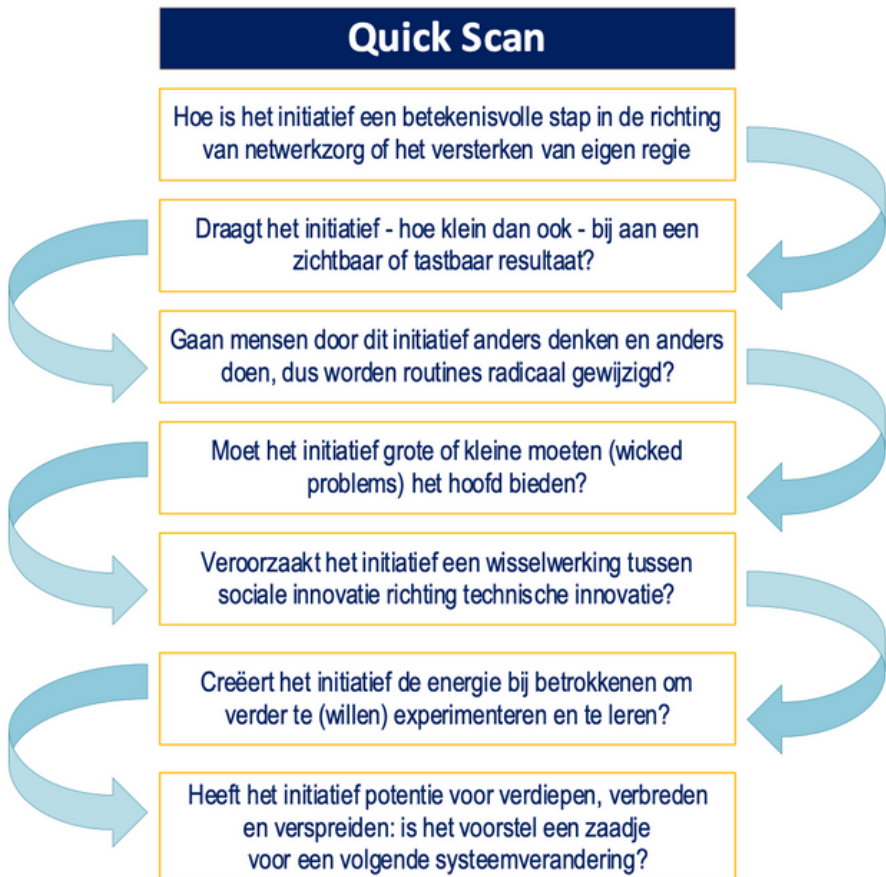
Begeleidingsgroep:
Opgavetrekker:
Netwerkbegeleider:
Leermakelaar:
Sparringpartner voortgang:

Beoogde
impact

Quickscan

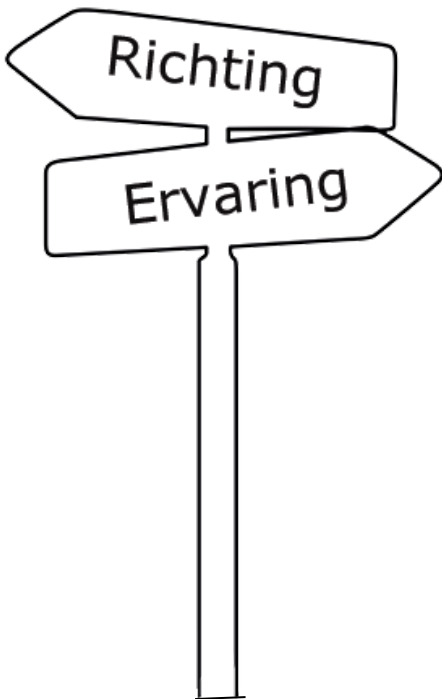
De QuickScan ('Mogelijkheden van de 'small wins' aanpak voor de transitie opgaven van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat', dec. 2017 / geraadpleegd juni '25) kunnen we inzetten bij stap 3 van de oplaadfase. Ook vormt het een belangrijk onderdeel van de definitiefase. In de term 'definitie' zit het woord "framen". Met het doorlopen van de Quick Scan kan de Small Win er anders uitkomen dan eerder is bedacht.

De keuzetool Richting Ervaring

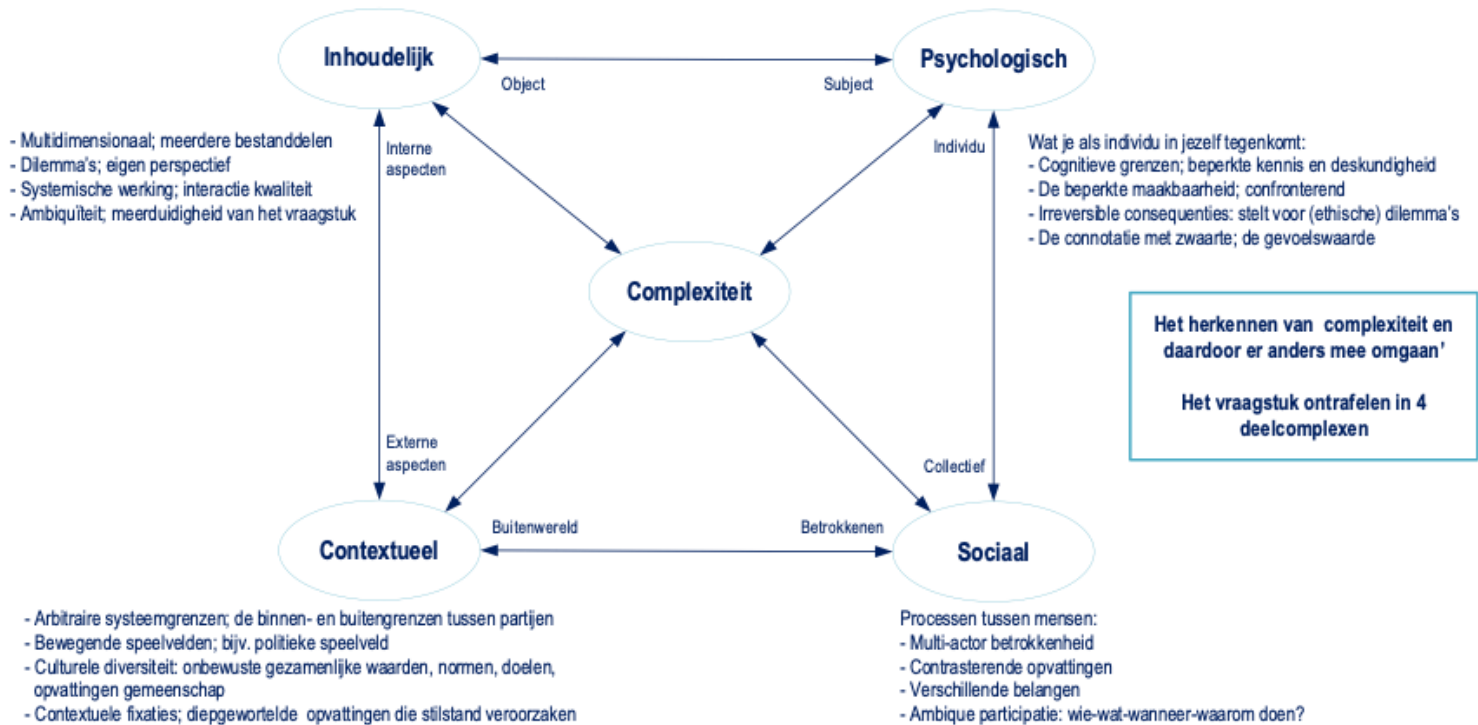
Deze keuzetool is voor ons netwerk ontwikkeld door Laura Liebrecht. Laura is werkzaam als ervaringsdeskundige bij de Kentering Nijmegen en sinds 2023 vaste deelnemer in de Sluitende Aanpak.

De keuzetool benutten we bij vragen waar we een ervaringsperspectief bij willen betrekken. De tool helpt om te bepalen welk ervaringsprofiel het beste aansluit op de leervraag in een leergroep; team of opgave. Hierdoor weten we beter de juiste persoon erbij te zoeken.

Model complexiteit (Hans Vermaak, 2016)

(Vermaak H. (2015). Plezier beleven aan taaie vraagstukken: Werkingenmechanismen van vernieuwing en weerbaarheid (2015) (Tweede druk). Vakmedianet)

Dit werkboekje is het eerste deel van een methodische beschrijving van de Small Wins aanpak. Het is ontwikkeld en geschreven in een co-creatie in de Samenwerkplaats Sluitende Aanpak in Gelderland-Zuid, als onderdeel van de leercoalitie Small Wins. Door: Alletta Spreeuw (de HAN), Bram Goessens (Pro Persona) en Ilse Kunst (GGD Gelderland-Zuid).

In deel twee gaan we de definitiefase en actiefase beschrijven.

Mede mogelijk gemaakt door:

